

Gronings Actieplan **Dakloosheid**

33

Gemeente
Groningen
2025-2030

Voorwoord

Iedereen verdient een plek om thuis te komen. Een dak boven je hoofd is de basis voor een veilig, stabiel en menswaardig bestaan. Toch groeit het aantal dak- en thuisloze mensen – zowel in Groningen als in de rest van het land. Dat vraagt om actie.

Deze toename is niet los te zien van bredere maatschappelijke ontwikkelingen. Onze samenleving verandert snel: bestaanszekerheid staat onder druk, sociale verbanden brokkelen af en een betaalbare woning is voor steeds meer mensen onbereikbaar. Dakloosheid is dan ook geen individueel probleem, maar een symptoom van een samenleving waarin mensen uit beeld raken. Juist nu is saamhorigheid belangrijk: omzien naar elkaar, ruimte maken voor kwetsbaarheid en samen werken aan oplossingen.

Met dit Gronings Actieplan Dakloosheid willen we samen met onze partners het verschil maken. We kiezen voor een andere aanpak: voorkomen waar het kan, wonen in plaats van opvang, en passende ondersteuning bieden waar nodig.

We weten dat we niet alles in de hand hebben. De woningmarkt zit vast, en niet iedereen staat direct open voor hulp. Soms kost het tijd en geduld om iemands vertrouwen te winnen of een duurzame oplossing te vinden. Maar we geloven in deze gezamenlijke aanpak.

Dakloosheid vraagt om realisme, vasthoudendheid en maatwerk. We werken vanuit de behoeften van mensen, niet vanuit regels. Ook als het lastig is, blijven we zoeken naar oplossingen. De menselijke maat staat altijd centraal.

Een samenleving zonder dakloosheid vraagt om samenwerking, blijven luisteren en doorzettingsvermogen. Dat is de ambitie van dit plan: samen bouwen aan een Groningen waarin niemand op straat hoeft te leven.

Inge Jongman
Wethouder gemeente Groningen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Regionaal Actieplan Dakloosheid Groningen	4
1.2 Verbeteren, intensiveren en waar nodig uitbreiden 2 pijlers.....	4
1.3 Proces	4
1.4 Leeswijzer.....	5
2. Waarom worden mensen dakloos?	6
2.1 Grote druk op woningmarkt.....	6
2.2 Belemmerende factoren	6
3. Huidige stand van zaken	7
3.1 Overzicht huidig aanbod	7
3.3.1 Bestaanszekerheid.....	7
3.3.2 Preventie.....	8
3.3.3 Wonen Eerst.....	9
3.3.4 Versterken uitvoeringspraktijk.....	11
3.3.5 Inzet ervaringskennis.....	11
3.3.6 Jongeren, LHBTQIA, EU-burgers	11
3.3.7 Samenvattende tabel.....	13
3.2 Betrokkenheid vanuit meerdere domeinen	13
3.3 Beeld op basis van data	14
3.4 Verrijking beeld op basis van informatie uit de praktijk	15
4. Intensivering Groningse aanpak dakloosheid	17
4.1 Intensivering versterken bestaanszekerheid.....	16
4.2 Intensivering preventie.....	16
4.3 Intensivering wonen Eerst	17
4.4 Intensiveren versterken uitvoeringspraktijk	19
4.5 Intensiveren inzet ervaringskennis.....	19
4.6 Intensiveren aandacht voor jongeren, LHBTIQ+ en dakloze EU-burgers	19
5. Vervolg en realisatie	202
5.1 Omgevingsvisie en raakvlakken met andere thema's.....	202
5.2 Financiën.....	202
5.3 Monitoring, bijsturing en informatievestrekking over voortgang	202

1. Inleiding

Een (t)huis voor iedere inwoner van de gemeente Groningen, dat is één van de ambities van de gemeente Groningen voor de komende jaren (2025-2030). We willen voorkomen dat onze inwoners hun huis verliezen. Hierbij sluiten we aan bij het Nationaal Actieplan Dakloosheid van het ministerie van VWS en het Regionaal Actieplan Dakloosheid van het Programma Beschermd Wonen & Opvang, waarin de ambitie wordt uitgesproken dat er in 2030 een einde is gekomen aan dakloosheid. We zien echter ook dat dakloosheid niet altijd te voorkomen is. Dan willen we een passende vorm van alternatieve, tijdelijke huisvesting aan onze inwoners bieden, waarbij er aandacht is voor herstel en perspectief.

1.1 Regionaal Actieplan Dakloosheid Groningen

Het Regionaal Actieplan Dakloosheid Groningen (RADG) volgt de zes actielijnen uit het Nationaal Actieplan Dakloosheid met als opzet dat gemeenten deze kunnen vertalen naar lokale plannen. De actielijnen zijn: financiële bestaanszekerheid, preventie, stabiele woonplekken, versterking van de uitvoeringspraktijk, inzet van ervaringskennis, en aandacht voor specifieke groepen. Langs deze actielijnen is ook het Gronings Actieplan Dakloosheid vormgegeven.

1.2 Verbeteren, intensiveren en waar nodig uitbreiden | 2 pijlers

Groningen kent een breed scala aan zorg, ondersteuning, voorzieningen en hulpverlening voor mensen die in een (dreigende) situatie van dak- en thuisloosheid verkeren. De afgelopen jaren is continu aandacht geweest voor het verder ontwikkelen en beter laten aansluiten van dit aanbod op de vragen uit de samenleving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbinden van een partij als stichting Barka aan het zorglandschap in Groningen. Daarmee hebben we specifiek kennis en kunde voor mensen met een Oost-Europese achtergrond uit de doelgroep. Maar ook de doorontwikkeling van de winterregeling en de realisatie van een niet-weersafhankelijke openstelling van de winternoodopvang in de periode november tot en met april is hiervan een voorbeeld. Het zijn zomaar twee voorbeelden die passen bij één van de pijlers van dit actieplan:

- *Het bestaande aanbod verder ontwikkelen en intensiveren.*

Daarnaast is er behoefte aan het ontplooien van nieuwe initiatieven en interventies. Het is te gemakkelijk om te veronderstellen dat wat er nu is niet volstaat, omdat we een toename van problemen zien. Tegelijkertijd zit er ook een kern van waarheid in de uitspraak: “als we doen wat we deden, krijgen we wat we hadden”. Daarom voorziet dit actieplan in een aantal nieuwe initiatieven die we willen ontplooien en die dus als plus fungeren op het bestaande. Kortom, de tweede pijler van dit actieplan is:

- *We zetten een plus op het bestaande aanbod door middel van nieuwe projecten en interventies.*

1.3 Proces

De totstandkoming van dit actieplan heeft in samenwerking plaatsgevonden. Verschillende stappen hebben bijgedragen aan het formuleren van dit plan, waarbij de preventiescan een belangrijk instrument is geweest. Daarnaast hebben we een beeldvormende sessie met de gemeenteraad georganiseerd om in een vroeg stadium de raad te betrekken bij de totstandkoming van dit plan. Samen met de woningcorporaties, WIJ Groningen, het

Programma Beschermd Wonen & Opvang, aanbieders voor maatschappelijke opvang, de politie en ervaringsdeskundigen zijn wij in deze sessie het gesprek aangegaan over het thema dakloosheid en de uitdagingen die we daarin tegenkomen. De uitkomsten van deze sessie zijn meegenomen in de uitwerking van dit actieplan.

Meer recentelijk heeft de gemeenteraad een bezoek aan de dagopvang van het Leger des Heils aan Spilsluizen afgelegd. Kortom, de belangstelling en betrokkenheid bij de raad op dit onderwerp is groot. Maar ook breder in het (Groningse) netwerk speelt het element 'dakloosheid' een rol van betekenis. Bijvoorbeeld in de aanpak van personen met onbegrepen gedrag. In dit kader zijn er bijeenkomsten gehouden met diverse stakeholders, waar actiepunten uit naar voren zijn gekomen die raakvlakken hebben met dit actieplan. Ook deze input is meegenomen in de totstandkoming van dit plan.

1.4 Leeswijzer

De twee pijlers van dit actieplan zijn hierboven benoemd. In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de achterliggende redenen van dakloosheid. De opgave heeft vele gezichten en verschijningsvormen. Uitputtend is deze uiteenzetting dan ook zeker niet. Maar het schetst een goed beeld van de breedte en complexiteit van de opgave. Hoofdstuk 3 neemt u vervolgens mee in de huidige stand van zaken in onze aanpak. In dit hoofdstuk duiden we ook het beeld op basis van de data die we over dakloosheid hebben en koppelen we dit aan de praktijkinformatie. Vervolgens schetst hoofdstuk 4 op welke terreinen we langs de lijnen van dit actieplan gaan intensiveren op onze aanpak. Tenslotte sluit hoofdstuk 5 dit actieplan met hoe we opvolging gaan geven, monitoren en zullen bijsturen.

2. Waarom worden mensen dakloos?

De redenen van dakloos worden zijn divers. In het rapport 'Herstel begint met een huis' van de Raad Volksgezondheid & Samenleving (RVS)¹ wordt aan de hand van vier routes geschetst hoe mensen dakloos worden. Dit onderscheid in routes helpt ons om uitgangspunten voor het voorkomen en verminderen van dakloosheid te stellen. De RVS benoemt een viertal clusters welke worden omschreven als de vier routes naar dakloosheid:

1. Verlies van huisvesting na een ingrijpende gebeurtenis, zoals een relatiebreuk of baanverlies
2. Geen onderdak na het verlaten van een instelling
3. Huisuitzetting
4. Remigratie

De afgelopen jaren is er steeds meer inzicht in de meest voorkomende oorzaken die ten grondslag liggen aan de vier routes naar dakloosheid. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om weinig beschikbare en betaalbare woningen, plotselinge inkomensdaling door baanverlies of bijvoorbeeld een scheiding, schuldenproblematiek, vastlopen in bureaucratie, escalaties in huiselijke sfeer, gevoelens van onmacht en schaamte, verslaving, psychiatrische problematiek met onbegrepen gedrag en overlast als gevolg, etc.

De gemeente Groningen vindt een gezamenlijke en een op preventiegerichte aanpak belangrijk, zowel binnen de organisatie als in samenwerking met onze ketenpartners. Centraal staan daarbij de noden en de mogelijkheden van de inwoner zelf, wat veelal vraagt om persoonlijke en maatgerichte ondersteuning.

2.1 Grote druk op woningmarkt

We zien dat een grote groep, economisch kwetsbare mensen een beroep moet doen op opvang. Mensen die in hoofdzaak een huisvestingsvraag hebben, doen vanwege het gebrek aan beschikbare en betaalbare woningen, een beroep op de opvang. Het gebrek aan huisvesting heeft ook gevolgen voor de uitstroom uit beschermd wonen voorzieningen. Door de beperkte doorstroom is het moeilijk om dakloze mensen met een complexere zorgvraag aan een passend beschermde woonplek te helpen.

2.2 Belemmerende factoren

We zien dat de maatschappelijke opvang te vaak en/of te lang wordt gebruikt. Dit komt door een aantal belemmerende factoren, zoals het verlies en ontbreken van voldoende inkomen en het verliezen van eigen woning, bijvoorbeeld wegens het aflopen van tijdelijke huurcontracten. De huidige verwevenheid tussen een zorgvraag en een woonoplossing kan in de praktijk ook uitval opleveren. Niet passend gedrag kan einde huisvesting als consequentie hebben. De koppeling tussen wonen en zorg kan op die manier ook bijdragen aan het groter worden van de groep dak- en thuislozen.

We willen dit soort drempels oplossen, preventief, om te voorkomen dat inwoners door deze factoren in de maatschappelijke opvang terecht komen.

---

¹ Herstel begint met een huis, Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, Publicatie 2020-03, ISBN: 978-90-5732-292-1

3. Huidige stand van zaken

In de inleiding is gerefereerd aan het bestaande aanbod in Groningen om dakloosheid te voorkomen en terug te dringen. In dit hoofdstuk werken wij nader uit wat de huidige stand van zaken is.

3.1 Overzicht huidig aanbod

Langs de lijnen van bestaanszekerheid, preventie, wonen, versterking van de uitvoeringspraktijk, ervaringskennis en bijzondere aandachtsgroepen presenteren we de huidige aanpak en het bestaande aanbod.

3.3.1 Bestaanszekerheid

Voldoende inkomsten zijn een randvoorwaarde voor het hebben van een woning. Daarom is financiële bestaanszekerheid een belangrijk onderdeel van huisvesting en het scheiden van wonen en zorg. In de gemeente Groningen werken wij aan het uitvoeringsprogramma Brede aanpak armoede². Deze geeft een volgende impuls aan de ambitie om inwoners vooral financiële bestaanszekerheid te geven. Het is een nadere uitwerking van de contouren die zijn geschetst in het coalitieakkoord³.

Bij de gemeente Groningen werken we aan het vereenvoudigen van onze procedures, vergroten van toegankelijkheid, verbeteren van onderlinge samenwerking, en intensiveren van ondersteuning vanuit de leefwereld van inwoners. We hechten grote waarde aan het hebben en tot stand brengen van een goede relatie tussen inwoners en overheid.

Onze inzet voor het bieden van financiële bestaanszekerheid wordt voor een belangrijk deel gevormd door onze inzet op het gebied van inkomensondersteuning, schuldhulpverlening, re-integratie en participatie. In het uitvoeringsprogramma Brede aanpak armoede leest u de uitwerking voor de aanpak van armoede langs drie programmalijnen; Fatsoenlijk inkomen, Schulden voorkomen en bestrijden en Langdurige armoede doorbreken.

De gemeente Groningen heeft het proces van het aanvragen van een briefadres en een eventuele daklozenuitkering in 2024 aangepast naar aanleiding van de uitkomsten van de Preventiescan, analyse van de data van Wender, gesprekken met meerdere ketenpartners en input van inwoners en gemeentelijke collega's. Aanvragen voor een briefadres worden bij de afdeling Burgerzaken ingediend. De aanvrager kan op het aanvraagformulier aangeven of hij/zij ook beroep wil doen op een gemeentelijke uitkering. Indien dit het geval is, neemt de afdeling inkomensdienstverlening contact op met de aanvrager.

De gemeente Groningen is gestopt met de verplichte zoektijd voor jongeren per oktober 2023⁴. Jongeren tot 27 jaar hoeven in de gemeente Groningen niet verplicht vier weken te wachten op een uitkering. De kostendelersnorm wordt niet toegepast voor thuiswonende jongvolwassenen tot 27 jaar. En in geval van een crisis hanteert de gemeente Groningen geen kostendelersnorm. De gemeente Groningen biedt hierin maatwerk.

---

² Naar een zeker bestaan met perspectief. Uitvoeringsprogramma, Brede aanpak armoede en schulden.

³ Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is (2022-2026)

⁴ Brief aan de Raad, kenmerk 255362-2023, De zoektermijn voor jongeren tot 27 jaar in de bijstand niet meer toepassen.

3.3.2 Preventie

Een succesvolle preventieve aanpak van dakloosheid werkt in de basis aan sociale inclusie. Het gaat bij preventie niet alleen om de mensen die al dakloos zijn. We willen juist voorkomen dat mensen dakloos raken of voorkomen dat iemand verder afglijdt. Voorzorg vormt hierbij de basis van preventie van dakloosheid en omvat vroegtijdige signalering en vroegtijdige interventie om te voorkomen dat mensen dakloos worden⁵.

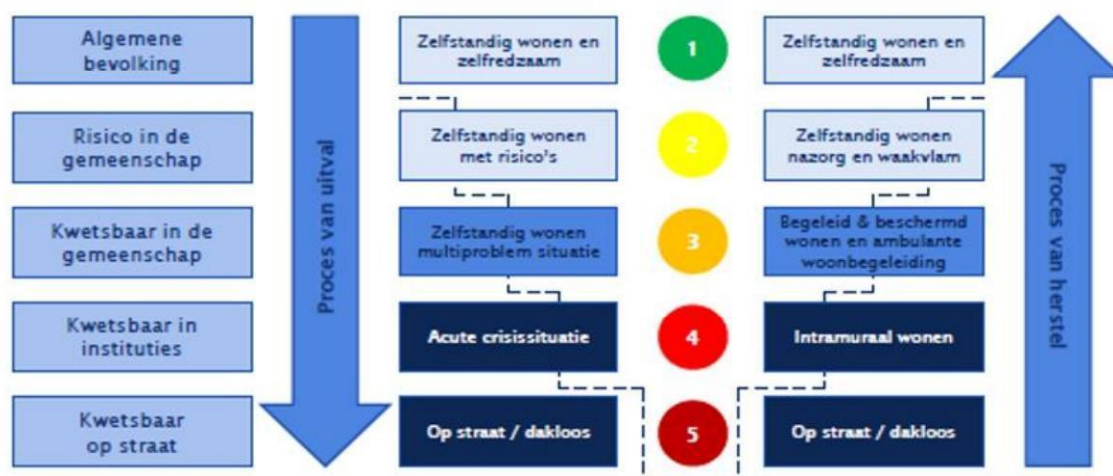
De gemeente Groningen investeert in outreachende zorg en heeft hiervoor afspraken gemaakt met verschillende (zorg)partijen.

Voorzorg richt zich op mensen die, door een opeenstapeling van risicofactoren en onder invloed van structurele en systemische problemen in de samenleving, de controle over hun bestaan en de geborgenheid van hun huis (dreigen te) verliezen. Het zijn mensen die (volgens de Ethos-Light classificatie):

- Instabiel zijn gehuisvest, door bijvoorbeeld de dreiging van een huisuitzetting, dreiging van huiselijk geweld of door gebrek aan huisvesting, noodzakelijkerwijs inwonen bij familie of vrienden.
- Ontoereikend zijn gehuisvest, zoals in niet conventionele ruimten (wonen in auto, tent, caravan, garage, hut, kraakpand) en in overvolle woonruimten.

Versterken eigen kracht van de inwoner en zijn netwerk

Essentieel is een actieve betrokkenheid van alle partijen binnen de driehoek gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties. Waarbij de inwoners (en ervaringsdeskundigheid) een centrale plek hebben binnen deze driehoek. Een samenwerking die moet leiden tot het doorbreken van het proces naar uitval, het versterken van de eigen kracht van de inwoner en zijn netwerk en daarmee het stimuleren van het proces van herstel. In de afbeelding “Matrix van uitval en herstel” op de volgende pagina hebben we schematisch de fasen weergegeven. Verderop in dit actieplan kunt u bij paragraaf 3.3 lezen dat het aantal dak- en thuisloze mensen toeneemt. We zien in de cijfers ook in Groningen een significante toename van de categorie ‘op straat | dakloos’ uit de matrix.

Afbeelding 1: Matrix van uitval en herstel

⁵ Gids Voorzorg: “Voor behoud van een thuis” © 2024 Impuls - Onderzoekscentrum maatschappelijke zorg, afdeling Eerstelijns geneeskunde, Radboudumc.

3.3.3 Wonen Eerst

Het begint met een eigen huis. Het idee van Wonen Eerst is dat mensen vanaf het begin een eigen plek hebben die ze echt als thuis kunnen en mogen beschouwen. Stabiele huisvesting met ondersteuning op maat. Het herstellen van je situatie, voorkomen van een terugval en zorgen dat je niet dakloos wordt, begint bij een stabiele eigen plek om te wonen.

De gemeente Groningen investeert al in verschillende (pilot)projecten om samen met haar partners al werkende weg het concept van Wonen Eerst toe te passen. Een project als de Grevingaheerd is hier een voorbeeld van. Dit zijn studio's in de wijk Beijum voor inwoners uit deze wijk met een urgente woonvraag zonder, een op de voorgrond staande, zorgvraag.

Maar ook Kamers met Aandacht. Daarbij stellen inwoners van de gemeente Groningen een kamer aan een jongere beschikbaar, onder een huursom. Deze jongeren zijn afkomstig uit een intramurale voorziening of uit pleegzorg. Zij zijn zelfstandig, krijgen nog een aantal uren ambulante begeleiding, maar het helemaal zelfstandig (en alleen) wonen is nog net een stapje te ver. Hiermee wordt voorkomen dat deze jongeren tussen wal en schip vallen en onnodig in de maatschappelijke opvang terecht komen.

Daarnaast kan er in de gemeente Groningen gebruik gemaakt worden van Woonurgentie. Hiervoor gelden criteria. Elke urgentieaanvraag wordt getoetst op grond van de huisvestingsverordening van de gemeente Groningen⁶. Wanneer een woningzoekende in aanmerking komt voor woonurgentie, maar hulpverlening nodig heeft bij het wonen, kan er via de betrokken hulpverlening een Woonkanstraject worden aangevraagd. Bureau Woonkans verzorgt onder andere de afstemming en coördinatie met de hulpverleningsinstantie, de woningzoekende en de huisvestende corporatie.

Proefwonen is ook mogelijk. In het geval van Proefwonen wordt er samen met de betrokken hulpverlening voorrang aangevraagd. Woonurgentie Groningen beoordeelt of voorrang mogelijk is. Indien Proefwonen wordt toegekend, huurt de hulpverlenende instantie vervolgens een jaar een woning van één van de corporaties. Als het in dit jaar goed is verlopen dan krijgt de deelnemer vervolgens het huurcontract op eigen naam.

In de gemeente Groningen hebben we een tweede kans beleid. Hier kunnen woningzoekenden, die ontruimd zijn door één van de Groninger woningcorporaties tot vijf jaar na ontruiming, voor in aanmerking komen. Dit betekent dat er, onder voorwaarden, herhuisvesting mogelijk is. Afhankelijk van de situatie wordt er onder voorwaarden gehuisvest volgens het principe van Proefwonen.

We willen minder gebruik maken van maatschappelijke opvang in de komende jaren. Het principe wat we daarbij hanteren is, een woning heeft de voorkeur boven opvang, tenzij tijdelijke opvang noodzakelijk is om passende vervolghuisvesting beter in kaart te brengen. Het belangrijkste is dat iemand een stabiele eigen plek heeft om te wonen en daarbij de juiste hulp krijgt. Dit helpt dakloosheid te verminderen.

---

⁶ Huisvestingsverordening 2022 Gemeente Groningen

Volgens de ETHOS⁷ definitie moet een stabiele woonplek voldoen aan drie criteria;

- **fysiek**: de woonruimte is in goede staat, met basisvoorzieningen zoals sanitair en bescherming tegen kou en regen.
- **sociaal**: het is een plek met privacy waar je vrienden en familie kunt ontvangen.
- **wettelijk**: er is rechtsbescherming, omdat je een huurcontract hebt en mensen niet zomaar bij je binnen mogen lopen. Ook kun je niet zomaar uit je huis worden gezet. Voldoet de verblijfsplaats niet aan een van deze criteria dan is er geen sprake van stabiele huisvesting.

Integrale ondersteuning

Inwoners zijn, over het algemeen, het beste gebaat bij ondersteuning in hun eigen omgeving. Integrale ondersteuning, verbonden met het lokale (in)formele netwerk, geeft de beste garantie voor een duurzaam functioneren in de lokale samenleving. WIJ Groningen zet zich in om advies en ondersteuning te bieden aan mensen in de gemeente Groningen. Hun doel is om mensen te helpen grip te krijgen en te behouden op hun leven. WIJ Groningen gelooft in het belang van steun van familie en vrienden, en probeert de hulp zo dichtbij mogelijk te bieden.

Uit een uitgebreide verkenning met de Groningse (zorg)partijen die zich verhouden tot de dak- en thuisloze mensen op straat, is naar voren gekomen dat binnen de Groningse uitvoeringspraktijk een plus gezet kan worden op het werken vanuit de presentiebenadering voor deze doelgroep⁸. WIJ Groningen heeft hierin een prominente rol. WIJ Groningen wordt door de gemeente Groningen gefaciliteerd om structureel focus te houden op deze doelgroep met als doel om vanuit de presentiebenadering beschikbaar te zijn wanneer zich een mogelijkheid tot herstel en verbetering aandient. Daarbij vervult WIJ Groningen ook een belangrijke rol in het leggen van verbindingen met andere ketenpartners als er meer specialistische ondersteuning nodig is.

3.3.4 Versterken uitvoeringspraktijk

Dakloosheid manifesteert zich veelal zichtbaar in schrijnende situaties. De praktijk laat echter zien dat voorliggend op verschillende leefgebieden van mensen en/of op andere domeinen keuzes zijn gemaakt die de route richting dakloosheid in gang hebben gezet. In hoofdstuk 2 bent u hierin meegenomen.

U heeft eerder in dit plan al gelezen dat het tegengaan van dakloosheid niet uitsluitend investeren en denken in termen van (maatschappelijke) opvang betekent. Misschien wel juist niet! Het vergt samenwerking met wonen, veiligheid, het ruimtelijk domein, het medisch domein en het sociaal domein.

Binnen de gemeente Groningen werken wij aan betere verbindingen tussen de verschillende domeinen. Wij zien de aanpak van dakloosheid als een gezamenlijke opgave en het beoogde doel om dit uit te bannen is een doel waar we met elkaar verantwoordelijk voor zijn.

---

⁷ ETHOS staat voor 'European Typology of Homelessness and Housing Exclusion

⁸ Impuls bestaanszekerheid buitenslapers Groningen, Deelopdracht WIJ-Groningen 2025

3.3.5 Inzet ervaringskennis

Beleid maken over, zonder dat diegene waarvoor het gemaakt wordt hierbij betrokken wordt, is een gemiste kans. De inzet van ervaringskennis draagt eraan bij dat beleidskeuzes zo dicht mogelijk aansluiten op de behoefte en beleving van de mensen voor wie we het doen. Daarnaast zorgt het voor empowerment en de-stigmatisering van (dreigend) dakloze mensen, zij hebben zelf invloed. De inzet van ervaringsdeskundigheid is wat we in de gehele aanpak een plek gaan geven. Door het expliciet een actielijn te laten zijn benadrukken we de urgentie.

3.3.6 Jongeren, LHBTQIA+, EU-burgers

De groep (dreigend) dakloze mensen is zeer divers. Voor een aantal groepen geldt dat extra of andere inzet of aandacht nodig is.

Jongeren en acute opvang

Het is belangrijk om, zeker gezien de fase in het leven waarin zij zich bevinden, specifiek aandacht te blijven hebben voor de behoeften van deze groep. Juist jongvolwassenen zijn nog volop in ontwikkeling. Jongerendakloosheid is niet alleen een zorgprobleem. Het bestrijkt de hele leefwereld van een jongere: wonen, inkomen, onderwijs, werk en zorg. Alles begint met een veilig dak boven je hoofd. Zonder dat lukt het niet om te werken aan je toekomst, of het nu gaat om werk of scholing.

Acute opvang is er voor jongeren van 18 tot en met 27 jaar die direct hulp nodig hebben vanwege een crisis in hun thuis- of woonsituatie. Soms kan een crisis leiden tot dakloosheid en lopen ze het risico om op straat te belanden. We bieden jongeren een hulpverleningsaanbod waarbij ze actief werken aan hun toekomst, met als voorkeur terugkeer naar een thuissituatie, school of werk.

Elker, Wender, Leger des Heils en WerkPro werken samen om deze jongeren sneller te kunnen opvangen. Hiermee wordt in Groningen gewerkt aan het landelijke doel 'Geen zwerfjongeren meer op straat'. Met acute opvang leveren de organisaties maatwerk om dakloze jongeren van 18 tot 27 jaar te ondersteunen. Wender en Leger des Heils richten zich vooral op de opvang en de daarna in te zetten hulp. WerkPro biedt dagbesteding en als nodig onderdak. Elker fungeert als adviespartner in dit samenwerkingsverband.

LHBTQIA +

De situatie van dak- en thuisloze mensen uit de LHBTQIA+ gemeenschap is zeer zorgelijk. Dak- of thuisloos zijn, is op zichzelf al enorm zwaar voor mensen. Voor mensen uit deze gemeenschap, die soms worstelen met zelfacceptatie en soms afgewezen zijn door hun familie of omgeving komt dit er bovenop. Dit maakt mensen uit deze gemeenschap extra kwetsbaar⁹.

Een deel van de dak- en thuisloze mensen is LHBTQIA+ of twijfelt over de eigen seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Echter, hierop wordt niet geregistreerd en veel mensen die terechtkomen bij hulpverlening of maatschappelijk opvang verbergen hun seksuele of genderidentiteit. Hierdoor zijn er geen precieze cijfers over het aantal dak- en thuisloze

⁹ <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-07/Driedubbel-kwetsbaar-LHBTI-dak-en-thuisloze-jongeren.pdf>

LHBTQIA+ mensen beschikbaar. Wel weten we dat in Nederland 18 % van de bevolking van 15 jaar of ouder LHBTQIA+ is¹⁰.

Het totaal geregistreerde aantal dakloze personen in Groningen, inclusief de vrouwenopvang was 1339 personen in 2024¹¹. Van die 1339 personen betreft het in totaal 164 kinderen onder de 18 jaar die samen met hun ouder(s) in de opvang verblijven. Het totale aantal geregistreerde volwassenen is 1175 personen, waarvan 301 jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot en met 27 jaar. Wanneer je 18 % van het totaal aantal geregistreerde dakloze volwassenen neemt, heb je het in totaal over ongeveer 211 LHBTQIA+ personen.

EU-burgers

In de inleiding is stichting Barka genoemd. Het Leger des Heils speelt ook een actieve rol in het vinden van passende oplossingen voor de doelgroep EU-burgers. We zien -ook in Groningen- in toenemende mate mensen die rechtmatig in Nederland verblijven, maar voor wie de toegang tot hulpverlening en ondersteuning conform landelijke wet- en regelgeving niet (of zeer beperkt) toegankelijk is. Samen met onze netwerkpartners spannen we ons tot het uiterste in om ook deze mensen te zien, te ondersteunen en vanuit het oogpunt van medemenselijkheid passende hulp te bieden. Nog meer dan bij alle andere opgaven uit dit actieplan zullen we hierbij moeten kijken naar de mogelijkheden voor maatwerk.

3.3.7 Samenvattende tabel

In onderstaande tabel is nog eens kort samengevat op welke manier er gewerkt wordt aan het tegengaan van dak- en thuisloosheid in de gemeente Groningen.

Bestaanszekerheid	Preventie	Wonen	Versterken uitvoeringspraktijk	Ervaringskennis	Jongeren en LHBTIQ+
Toekennen briefadressen	Inzet bemoeizorg / outreachende zorg	Laagdrempelige ‘opvang’ in de wijk	Monitor dakloosheid	Inzet ervaringsdeskundigheid	Acute opvang voor jongeren
Maatwerk bij toepassing kostendelersnorm	Medische straatzorg / spreekuur straatzusters	Urgentieverklaring ihk van woonruimte-verdeelsystematiek	Coördinatie buitenslapers	Clientperspectief betrekken bij ontwikkelingen	Cultuur specifiek ondersteuningsaanbod
Maatwerk bij inkomensdienstverlening	OGGZ-netwerk	Proefwonen			
Geen verplichte zoektijd bij aanvraag uitkering voor jongeren	Straatcoaches	Tweede-kans beleid			
		Diverse vormen van (basis-, specialistische- en crisisnood-) opvang			
		Bijzondere (onconventionele) woonplekken			

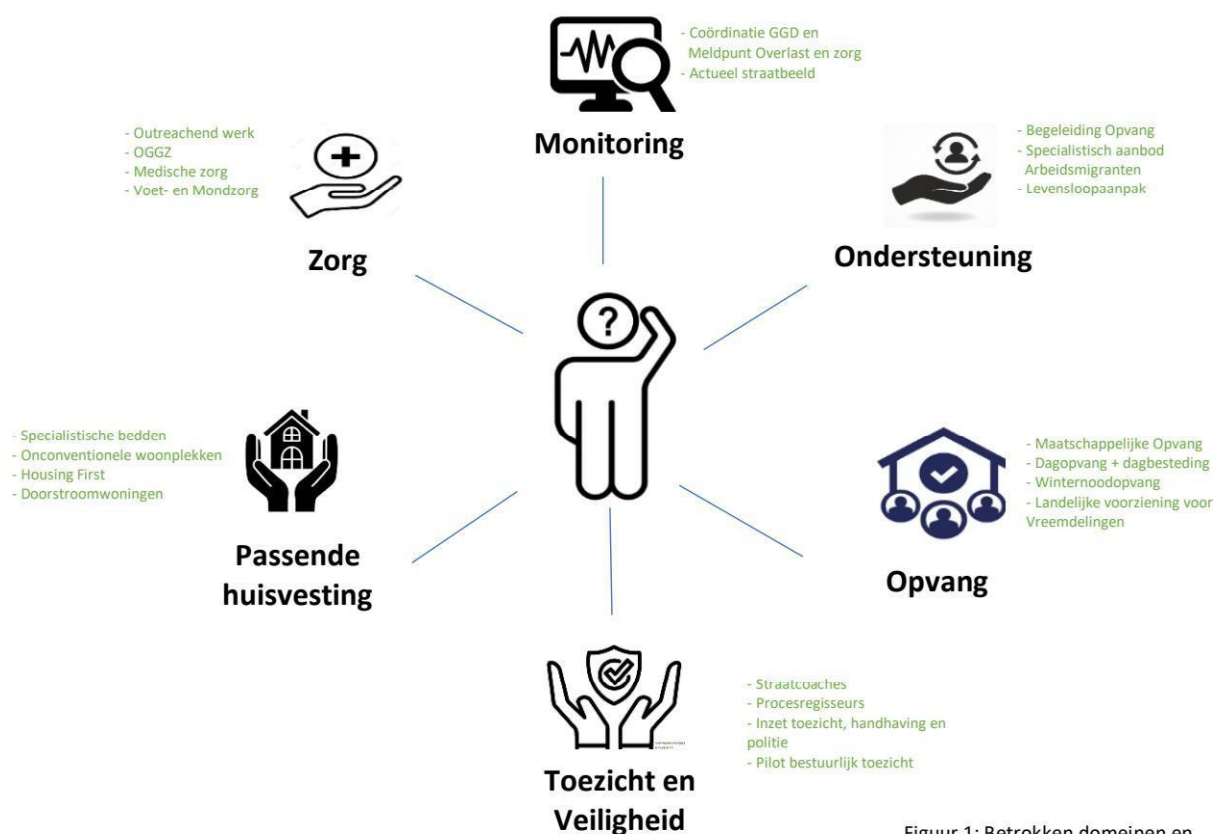
Tabel 1: Aanbod bestrijden dakloosheid

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/41/nederland-telt-2-7-miljoen-lhbtqia-personen>

¹¹ Monitor Dakloosheid Groningen, OIS, mei 2025

3.2 Betrokkenheid vanuit meerdere domeinen

In de tabel in paragraaf 3.3.7 is op hoofdlijnen het bestaand aanbod aan zorg en ondersteuning weergegeven. De praktijk is dat dit aanbod een positie heeft in een bredere context. Het voert te ver door om alle keten- en netwerkverbanden tot in detail uit te werken in dit actieplan. Om een beeld te schetsen op welke manier vanuit verschillende domeinen er betrokkenheid is bij de doelgroep is hieronder figuur 1 gepresenteerd. Hierin is de positie van de buitenslaper centraal gesteld en is weergegeven vanuit welke disciplines deze mensen in beeld (kunnen) zijn.

Figuur 1: Betrokken domeinen en disciplines rondom de buitenslaper

3.3 Beeld op basis van data

In Groningen zien we dat het aantal geregistreerde dak- en thuisloze mensen (rapport Monitor Dakloosheid, OIS 2025)¹² toeneemt. OIS heeft in de monitor 2024 de ethos definitie als basis genomen. Hierin worden niet alleen de mensen geregistreerd die opgenomen zijn in de maatschappelijke opvang, maar ook de buitenslapers en bankhoppers. Dat geeft een vollediger beeld van het aantal dak- en thuislozen in de provincie Groningen en laat zien dat het aantal daklozen de laatste jaren stijgt. Van 937 in 2021 naar 1339 in 2024.

We halen uit de beschikbare data dat de duur van verblijf binnen de opvang langer wordt, ook dit heeft een vertekend effect op de data. Immers geen mogelijkheden tot uitstroom betekent ook een verminderde mogelijkheid tot instroom.

¹² Monitor Dakloosheid Groningen, periode 2021 -2024, OIS Groningen mei 2025

De druk op de huidige opvangcapaciteit is groot. Mensen kunnen nauwelijks uitstromen, waardoor instroom tot de opvang beperkt mogelijk is. Daarbij kan de kanttekening worden gemaakt dat ruim de helft van de aanmeldingen die binnenkomen voornamelijk op zoek is naar een woning of een plek om te wonen. In regionaal verband wordt er gewerkt aan het ombuigen van de toegang tot maatschappelijke opvang naar een maatwerkvoorziening¹³. Tot op heden wordt een zeer ruim toelatingsbeleid gehanteerd en is de maatschappelijke opvang als algemene voorziening gepositioneerd in het zorglandschap. Gevolg hiervan is dat we een doelgroep (woningzoekenden) een vorm van opvang met zorg en begeleiding bieden, die niet passend is bij de hulpvraag en wat nodig is. In het MO perspectiefplan van het Programma Beschermd Wonen & Opvang¹⁴ wordt dan ook beschreven dat er wordt ingezet op een zekere afbouw van maatschappelijke opvangvoorzieningen en ingezet op de werkwijze Wonen Eerst.

Belangrijkste reden van het grote percentage dakloze inwoners, is het tekort aan woonruimte. De vraag naar passende woonruimte in een passende woonomgeving neemt steeds meer toe en vraagt van de gemeente een domeinoverstijgende aanpak.

Om hierop te kunnen inspelen heeft de gemeente Groningen de visie op 'Wonen, samenleving en zorg' 2022-2030 opgesteld¹⁵. Deze visie is het vertrekpunt voor de aanpak van woonzorgopgaven in onze gemeente, 'Wonen mag voor niemand (een) zorg zijn'. Voor wat betreft de maatschappelijke opvang is met name het vraagstuk hoe we de scheiding tussen wonen en zorg kunnen regelen. Wonen als vertrekpunt en passende zorg waar nodig. Slechts als zelfstandig wonen niet gaat, doorschakelen naar zwaardere vormen van zorg.

3.4 Verrijking beeld op basis van informatie uit de praktijk

Om onze aanpak grondig door te lichten is de preventiescan uitgevoerd. Dit instrument doet een uitvraag naar de activiteiten die gemeenten ondernemen ten aanzien van preventie dakloosheid in de brede zin van het woord, aangevuld met de beleidsintenties die gemeenten geformuleerd hebben. De scanner heeft de gemeente Groningen een goed beeld gegeven van hetgeen er beleidsmatig beschreven is¹⁶.

---

¹³ Memo Regionaal Programmateam BW & O, "Onderdak bieden aan zelfredzame woningzoekende (bij acute situatie)" versie 31-01-2025

¹⁴ MO Perspectiefplan 2030, Programma BW & O

¹⁵ Visie op wonen, samenleving en zorg: 'Wonen mag voor niemand (een) zorg zijn' 2022-2030, Gemeente Groningen

¹⁶ Preventie van dakloosheid. Resultaten van de Preventiescanner Dakloosheid Regio Groningen, Sara Al Shamma, Annabel Scheepers en Judith Wolf, Impuls - Onderzoekscentrum maatschappelijke zorg, Radboud UMC Nijmegen April 2023

Bestaanscondities	Voorzorg	Herstelzorg	Inclusief wonen
Stabiele basis van een thuis	Behouden van een thuis	Borgen van een beschermd thuis	Weer onder dak
Gezondheid	Bemoeizorg	Langdurige woonbegeleiding	Tijdelijk wonen
Wonen	Vroeginterventie	Gespecialiseerde zorg	Verblijf in instelling, met voorbereiding op vertrek
Inkomen	Psychiatrische expertise, consultatie	Nazorg na verblijf	
Activiteiten	Vroegtijdige inzet van wijkzorg en 1 ^e lijn	Outreach op straat	
Relaties			

Tabel 2: Pijlers, doelen en condities van preventie van dakloosheid.

Grijs gearceerd zijn de condities waarop de gemeenten in de regio, gezien de scannerresultaten, waarschijnlijk de meeste 'preventiewinst' kunnen realiseren.

De aanmeldlijsten van Wender van 2023 en 2024 geven een behoorlijk compleet beeld van het totaal aantal mensen wat zich provinciaal aanmeldt voor maatschappelijke opvang. Een inhoudelijke analyse van alle aanmeldingen laat zien dat ca 50% van de aanmeldingen aangeeft een huisvestingsprobleem te hebben, het grootste deel van deze mensen geeft aan als gevolg van een relatiebreuk geen dak boven het hoofd meer te hebben.

Van circa 30% komt uit de aanmelding naar voren dat er naast een huisvestingsvraag ook een intensieve zorgvraag is. Deze mensen geven aan dat er sprake is van psychische problematiek en/of verslavingsproblematiek. Een deel daarvan is afkomstig uit beschermd wonen instellingen of een behandel setting. Van circa 16% is moeilijk vast te stellen wat de reden van aanmelding is, omdat er te weinig informatie beschikbaar is.

Aanmeldingen maatschappelijke opvang Wender 2023/2024

Gecategoriseerd naar woonvraag zonder en met intensieve zorg*	Groningen	Overige gemeenten Groningen
Uitzetting instelling BW/Opvang/behandeling	11% (56)	6% (20)
Psych/versl/overlast/vermoeden BW benoemd	18% (92)	20% (65)
Zelfst. huur/koopcontract	19% (93)	6% (20)
Zelfst. verblijf inwonend, relatie, detentie	35% (178)	50% (163)
Onbekend/anders	16% (83)	19% (62)
	100% (502)	100% (326)

Tabel 3: Aanmeldingen maatschappelijke opvang Wender 2023/2024 gecategoriseerd naar woonvraag zonder en met intensieve zorg.

4. Intensivering Groningse aanpak dakloosheid

De problematiek, het (Groningse) beeld en de huidige aanpak is gepresenteerd. Als onderdeel van de in hoofdstuk 1 genoemde pijler van dit actieplan om het bestaande aanbod verder te ontwikkelen en te intensiveren, zullen wij dit aanbod verbeteren en waar nodig intensiveren. Daarnaast willen we plussen gaan zetten. In dit hoofdstuk presenteren wij de plussen die we gaan zetten als onderdeel van de tweede pijler van dit actieplan. We houden hier de 6 actielijnen uit paragraaf 3.1 aan.

4.1 Intensivering versterken bestaanszekerheid

Briefadres

Samen met alle Groninger gemeenten gaan we de afspraken rondom briefadressen bij dakloosheid uit 2024 evalueren. Doel is om de afspraken waar nodig te herzien en knopen door te hakken over verbeteringen. Signalen die leiden tot knelpunten worden besproken en er worden nieuwe regionale afspraken gemaakt.

4.2 Intensivering preventie

Voorkomen van huisuitzettingen

Het toepassen van huisuitzettingen is een uiterste maatregel die in uitzonderlijke gevallen omwille van de leefbaarheid en veiligheid van een buurt als optie op tafel kan liggen. In Groningen gaan we hier terughoudend mee om. We vinden het belangrijk om als gemeente extra te investeren in het vroegtijdig signaleren en inzetten van outreachende hulpverlening bij problematiek rondom wonen. We gaan samen met onze woningcorporaties, langs de bestaande lijnen, kijken hoe we het aantal huisuitzettingen kunnen terugdringen. Tegelijkertijd is er een particuliere huurmarkt waar geen afspraken zijn gemaakt. Dit vraagt een nader gesprek en verkenning van mogelijkheden.

Schuldhelpverlening

Uit de Preventiescan blijkt dat er in Groningen een goede systematiek rondom de schuldhelpverlening ligt. Signalen van schuldeisers komen tijdig binnen bij de gemeente en er wordt contact gelegd met de inwoners met het aanbod de nodige ondersteuning te kunnen krijgen. Daar liggen ook de samenwerkingsverbanden met de GKB. Uit de data van Wender blijkt dat schulden wel een groot probleem zijn voor veel mensen die dakloos zijn. Het is daarom van belang om te blijven inzetten op goede schuldhelpverlening en in gesprek te gaan met de gemeentelijke diensten, WIJ Groningen, Wender en de ervaringsdeskundigen om van daaruit te bepalen wat de verbetermogelijkheden zijn.

Tegengaan van stigmatiserende beeldvorming

Het werken aan de beeldvorming over dakloze mensen en het tegengaan van stigma van dakloosheid is belangrijk. De groep dakloze mensen is zeer divers. Vaak is aan de buitenkant niet zichtbaar dat er sprake is van (dreigende) dakloosheid. Een eerlijk en divers beeld van de (ex)dakloze inwoner is van belang voor het goed laten slagen van de transformatie naar preventie, Wonen Eerst en het goed kunnen landen in de wijk. Dakloosheid wordt in de maatschappij vaak gezien als een individueel probleem, waarbij men al snel geneigd is te oordelen. Dit kan leiden tot grote negatieve gevolgen. Uitsluiting door de samenleving, door organisaties, maar ook tot veel stress, schaamte, psychische problemen en het mijden van zorg door de betrokkene zelf.

We ontwikkelen een communicatiestrategie met als doel aandacht te vragen voor het onderwerp dakloosheid en stigmatisering tegen te gaan. We hebben daarbij ook aandacht voor onze eigen beeldbank. Dak- en thuisloze mensen worden in de media vaak op een eenzijdige manier in beeld gebracht. Het Kansfonds¹⁷ biedt alternatief beeldmateriaal aan, een set realistische foto's van het leven van dak- en thuisloze mensen. Deze beelden zijn vrij te gebruiken door iedereen die een verhaal post of publiceert over dit thema.

We blijven investeren in goede informatievoorziening in samenwerking met onze ketenpartners, met als doel dat iedereen toegang heeft tot goede en vindbare informatie.

4.3 Intensivering Wonen Eerst

Wonen Eerst

Dakloosheid los je op met een woning. Vanuit dat vertrekpunt zetten we ons beleidsmatig in om wonen meer op de voorgrond te zetten in onze aanpak. De gemeente hanteert de definitie van ETHOS met betrekking tot dakloosheid. Dat betekent dat dakloosheid wordt gedefinieerd als het gebrek aan volwaardige, behoorlijke huisvesting. Hierdoor wordt niet alleen feitelijke dakloosheid, maar ook de groep mensen die geen veilig eigen huis hebben, meegenomen. Dat betekent dat we met onze woningcorporaties in gesprek gaan om te kijken op welke wijze we deze mensen op een eerlijke en goede manier kunnen includeren in de verdeelsystematiek voor het toekennen van de beschikbare (sociale) woningvoorraad.

Tegelijkertijd moeten we in het hier en nu praktisch en realistisch (actiegericht) handelen om de problemen op te lossen. Tevens zien we dat binnen het vertrekpunt van Wonen Eerst, er andersoortige woon-zorgconcepten nodig zijn dan het huidige aanbod. We gaan nader verkennen met onze zorgaanbieders en woningcorporaties welke verrijking we kunnen toevoegen in Groningen. Ook maken we actief werk van het implementeren van concepten waarvan we nu al weten dat ze ons helpen in voorkomen en terugdringen van dakloosheid. Zo gaan we werk maken van het verder implementeren van het concept "Housing First". We gaan onderzoeken of kleinschalig (wijkgericht) acuut woningaanbod zoals de pilot Grevingaheerd een passend antwoord is voor een deel van de huisvestingsvraag en bij succes kan worden opgeschaald.

Tenslotte zetten we de verkenning naar mogelijkheden voor uitbreiding van onconventionele woonlocaties voort en realiseren we een Skaeve Huse in Groningen. We geloven in het concept van een woonpension, als een tussenvoorziening -waarin het concept scheiden wonen-zorg is opgenomen-, om de doorstroom uit maatschappelijke opvang een impuls te geven.

Uitbreiding (nacht)opvang

Er is een breed aanbod aan basis- en specialistische opvang in Groningen. Samen met het Programma Beschermd Wonen & Opvang en de opvangaanbieders gaan we verkennen of er mogelijkheden zijn om het toelatingsbeleid voor bijzondere doelgroepen te verruimen. De ervaringen die we hebben opgedaan bij het realiseren van een winternoodopvanglocatie betrekken we hierbij. Het streven is dat we in het verlengde van een niet-weersafhankelijke openstelling van deze noodvoorziening in de wintermaanden kunnen doorbewegen naar een

---

¹⁷ <https://www.kansfonds.nl/themas/dak-en-thuisloosheid/beeldmateriaal/>

niet-seizoensgebonden vorm van opvang voor deze mensen. Het doel dat wij nastreven is dat niemand noodgedwongen op straat hoeft te slapen in Groningen.

Lange termijn transformatie

Op de middellange en lange termijn zullen we het woon-zorgaanbod moeten transformeren. Samen met onze inwoners, de doelgroep, zorgaanbieders en woningcorporaties gaan we verkennen hoe we dit in Groningen concreter vorm kunnen geven. We leggen hierin de verbinding met het Uitvoeringsprogramma wonen, samenleving en zorg 2023-2030. Vanuit dit programma wordt door de gemeente, corporaties en zorgaanbieders ingezet op nieuwe mogelijke woonvormen, zoals (kleinschalig) geclusterd wonen met community care. We volgen de ontwikkelingen met betrekking tot de Koploperregio Groningen, de regionale samenwerking met als doel uitvoering te geven aan het programma 'Een thuis voor iedereen'. Vanuit dit regionaal verband wordt de komende periode gewerkt aan het maken van verdeelafspraken rond de huisvesting van aandachtsgroepen. Tenslotte hebben we ook nadrukkelijk oog voor de ontwikkelingen die spelen binnen de samenwerkingsverbanden op het gebied van Gezond Groningen (in het bijzonder Actielijn 5: Mentale gezondheid).

4.4 Intensiveren versterken uitvoeringspraktijk

Coördinatie buitenslapers

Er is dringend behoefte aan een multidisciplinair overleg rondom de buitenslapers. Met daarbij een afvaardiging van zowel zorg- als veiligheidspartijen. In het geval van ernstige veiligheidsrisico's kan er altijd informatie worden gedeeld, maar het blijft een 'grijs' gebied. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zorgt ervoor dat wij zorgvuldig en terughoudend zijn bij het delen van persoonsgebonden informatie. Zorgvuldigheid blijft belangrijk, maar zoals ook in het Nationaal Actieplan Dakloosheid is beschreven is integraal werken en snelle hulp voor mensen een randvoorwaarde voor minder dakloosheid. Dat betekent dat om tot een persoonsgebonden plan van aanpak te komen, informatie moet worden gedeeld met als doel (bemoei)zorg, preventie en veiligheid. We zorgen voor een betere verbinding tussen zorg- en veiligheidspartijen en een Casustafel Buitenslapers onder voorzitterschap van de Coördinatoren Buitenslapers. Wij werken aan een privacy protocol en een convenant, zodat de relevante zorg- en veiligheidspartijen (AVG proof) casuïstiek met elkaar kunnen bespreken en kunnen komen tot een persoonsgebonden aanpak. Er wordt voor iedere buitenslaper een plan van aanpak gemaakt en aan iedere buitenslaper wordt een hulpverlener gekoppeld. Op dit moment is het privacy proces al uitgezet en er is een Privacy Impact Analyse gedaan.

ETHOS telling

Een ETHOS telling brengt dakloosheid in een gemeente of een regio in beeld. De methode is een zogenaamde 'point in time' telling. Dat betekent dat medewerkers van alle organisaties die kennis hebben over dak- en thuisloze mensen op één afgesproken teldag vragenlijsten invullen over mensen die behoren tot de zeven ETHOS-light verblijfs categorieën.¹⁸ De ETHOS telling is vooral ontwikkeld om inzicht te krijgen in de omvang van verborgen dakloosheid. Naast de aantallen worden met de vragenlijst ook belangrijke kenmerken van dak- en thuisloze personen verzameld. De gemeente Groningen gaat in 2026 een ETHOS telling uitvoeren.

---

¹⁸ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/39/26-6-duizend-dakloze-mensen-begin-2022/ethos>

4.5 Intensiveren inzet ervaringskennis

Inzet ervaringsdeskundigheid en betrekken belangenorganisaties

De gemeente Groningen streeft naar een werkwijze waarin mensen met ervaringskennis een volwaardige rol spelen in het vormgeven, uitvoeren en beoordelen van beleid rondom dak- en thuisloosheid. We betrekken ervaringsdeskundigen bij ons beleid, plannen en ontwikkelingen. Hun input is van groot belang, omdat juist zij kunnen zorgen dat wij goed blijven aansluiten bij wat er nodig is in de praktijk. We zoeken contact met het jongerenpanel De derde kamer¹⁹ en belangenorganisaties zoals bijvoorbeeld het COC²⁰ om juist daar waar wij nog te weinig zicht op bepaalde groepen hebben, deze duidelijker in beeld te krijgen. Daarnaast werken we actief mee aan de pilot²¹ van het Programma Beschermd Wonen & Opvang om een structurele feedback-loop te organiseren tussen beleid en praktijk. De pilot houdt in het kort in dat via mystery-guest acties de maatschappelijke opvang in Groningen op een aantal onderdelen onder de loep wordt genomen en getest. Dit geeft ons als gemeente Groningen input voor toekomstig beleid en/of uitvoeringsverbeteringen. We onderzoeken samen met het Programma Beschermd Wonen & Opvang of we deze pilot structureel en voor alle leeftijden kunnen uitvoeren.

4.6 Intensiveren aandacht voor jongeren, LHBTIQ+ en dakloze EU-burgers

Kennis, bewustwording en sensitiviteit van LHBTQIA+ thematiek

Het CBS stelt dat 18 % van de bevolking in Nederland van 15 jaar of ouder LHBTQIA+ is. In Groningen komt dat neer op ongeveer 194 personen. Deze doelgroep is niet voldoende in beeld. We gaan inzetten op kennis, bewustwording en sensitiviteit met betrekking tot de LHBTQIA+ thematiek en onderzoeken of ons aanbod voor deze doelgroep voldoende is.

Aandacht voor jongeren

Thoes²² is ontstaan doordat we in praktijk zien dat een groep kwetsbare (waaronder ook dak- en thuisloze) jongeren geen toekomst kan opbouwen vanwege een gebrek aan bestaanszekerheid. Concreet zien we bijvoorbeeld dat voor sommige (dreigend) dak- en thuisloze jongeren in de leeftijd van 18-21 jaar een stabiele financiële basis ontbreekt. Zij kunnen vaak geen beroep doen op (financiële) ondersteuning van hun ouders en beschikken niet over een sociaal vangnet. Wanneer zij een beroep doen op een bijzondere bijstandsuitkering hebben zij recht op de “jongerennorm” (€ 316,94 per maand). Uitgangspunt hierbij is dat ouders voor deze groep nog onderhoudsplichtig zijn. Als ouders deze plicht niet (kunnen) vervullen, kunnen jongeren een beroep doen op bijzondere bijstand. De hoogte daarvan is gebaseerd op de feitelijke situatie van de jongere, waarbij deze alle kostenposten gedetailleerd moet verantwoorden. Voor deze groep jongeren blijkt dat (te) ingewikkeld, tijdrovend en dus stress verhogend. Daarmee raakt een stabiele situatie voor deze jongeren vaak nog verder uit het zicht. Met het project Thoes wordt de deelnemende jongeren een financiële basis, begeleiding en huisvesting geboden.

¹⁹ <https://www.jongerenpaneldederdekamer.nl/>

²⁰ Het COC komt op voor de belangen van lesbische, homo, bi, pan, queer, trans en interseksuele personen in Nederland en daarbuiten. De letters COC staan voor Cultuur- en Ontspannings Centrum.

²¹ Programma Beschermd wonen & Opvang ‘Pilot Ervaringskennis MO’

²² Uitvoeringsprogramma brede aanpak armoede en schulden

5. Vervolg en realisatie

De acties en interventies uit dit actieplan, alsmede de context waarbinnen deze worden uitgevoerd, zijn gepresenteerd. In dit laatste hoofdstuk schetsen we kort de belangrijkste raakvlakken met andere programma's en het uitgangspunt voor financiële dekking.

5.1 Omgevingsvisie en raakvlakken met andere thema's

Het mag duidelijk zijn dat de brede aanpak om dakloosheid tegen te gaan meerdere domeinen en (landelijk en regionaal) lopende programma's raakt. De transformatieopgave binnen de maatschappelijke opvang kan niet los gezien worden van de ontwikkelingen op het gebied van wonen. Met het programma Wonen en Zorg zal zeer nauw worden opgetrokken in verband met de opgaven en ambities uit dit actieplan (voor de onderdelen wonen). Eveneens ligt er een belangrijke verbinding met de omgevingsvisie van de gemeente Groningen. We staan voor de uitdaging om deze maatschappelijke opgave op een goede manier te vertalen in onze omgevingsvisie, waarbij we tegelijkertijd oog hebben voor een passende spreiding van voorzieningen over de gemeente. Met name het organiseren van passende opvang-/huisvestingsmogelijkheden voor de meest kwetsbare inwoners uit onze gemeente vergt extra aandacht en zorgvuldigheid in de participatie en communicatie. Tevens ligt er een verbinding met de uitdagingen die we in het straatbeeld tegen komen. In het bijzonder momenteel binnen het werkgebied van de Gele Loper. In dit gebied zien we een samenloop van factoren die de leefbaarheid en veiligheid in dit gebied ernstig onder druk zetten. Voor een deel is dit gerelateerd aan de problematiek van dak- en thuisloosheid. Interventies uit dit actieplan (en dan met name op het gebied van passende opvang en de coördinatie rondom de buitenslapers) zullen in positieve zin een bijdrage leveren aan het reduceren van de problematiek in dit gebied.

5.2 Financiën

Voor de realisatie van de acties uit dit plan zullen we in de eerste plaats de bestaande (regionale) structurele en incidentele middelen die beschikbaar zijn benutten. De regionale begroting voor Beschermd Wonen & Opvang en de specifieke lokale gemeente Groningen posten voor preventieve OGGZ-middelen, transformatiegelden Beschermd Wonen en de Woonopgave MO gemeente vormen hierin een solide financiële basis. Als deze posten niet toereikend blijken te zijn, zullen we moeten bepalen hoe hiermee om te gaan. In de totale afweging zal overigens ook gekeken worden naar besparingen die interventies met zich mee brengen en in hoeverre de vrijval van deze besparingen benut kunnen worden voor de dekking van activiteiten uit dit actieplan. Tenslotte zullen we landelijke ontwikkelingen nauwgezet blijven volgen en de mogelijkheden voor (incidentele en/of additionele) financiële dekking benutten om lokaal te kunnen investeren in grootstedelijke en landelijke problematiek.

5.3 Monitoring, bijsturing en informatieverstrekking over voortgang

Het college en de raad worden jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van dit actieplan.